Candidates are required to give their answer according to the given instructions.

Attempt all questions.
सबै प्रश्नहरू अनिवार्य छन् ।

[Group 'A' समूह (क)] [11×1 = 11]

Give very short answer of the following questions.
(तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस्)

1. From which aspect of Health, Population and Environment people get their food stuff ? स्वास्थ्य जनसङ्ख्या तथा वातावरणको कुन पक्षबाट मानिसहरूले आफ्नो खाद्यवस्तु प्राप्त गर्दछन् ?
2. How can ASFR (Age Specific Fertility Rate) be calculated ? उमेर विशिष्ट प्रजनन दर कसरी पत्ता लगाइन्छ ?
3. Education is an effective tool for personal empowerment and enhancement of human dignity. How ? व्यक्तिगत सशक्तिकरण तथा मानव मर्यादा वृद्धिका लागि शिक्षा एउटा प्रभावकारी औजार हो । कसरी ?
4. Which aspects are comprised to ecosystem ? पारिस्थितिक प्रणालीमा कुन पक्षहरू समावेश हुने गर्दछन् ?
5. Show a difference between income and saving. आम्दानी तथा बचत बिचको कुनै एक भिन्नता देखाउनुहोस् ।
6. In which ecological belt of Nepal people cultivate barley, millet, potato as their main agriculture production ? नेपालको कुन भौगोलिक प्रदेशमा मानिसहरू प्रमुख कृषि उपजको रूपमा जौ, कोदो, आलुको खेती गर्दछन् ?
7. What is a disease? रोग भनेको के हो?
8. "A healthy mother can give birth to a healthy baby" Give a reason.

   "एउटी स्वस्थ आमाले एउटा स्वस्थ बच्चा जन्माउँछिन्" कुनै एउटा कारण दिनुहोस् ।
9. How can we prevent family members from alcohol ? हामी हाम्रो परिवारका सदस्यहरूलाई कसरी मद्यपान गर्नबाट रोक्न सक्छौं ?

10. What is an accident ? दुर्घटना भनेको के हो ?

11. Write an importance of balance diet. सन्तुलित आहारको कुनै एक महत्त्व लेख्नुहोस् ।

[Group 'B' समूह (ख)] [9×4 = 36]

Give short answer of the following questions.
(तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् ।)

12. Show in figure about the inter-relationship of health, population and environment education and explain in short any one of them. स्वास्थ्य जनसङ्ख्या तथा वातावरण शिक्षाका विभिन्न पक्षहरूको अन्तर सम्बन्ध चित्रमा देखाउनुहोस् तथा त्यसमध्येका कुनै एक पक्षबारे छोटो वर्णन गर्नुहोस् ।

13. If in census of 2058 B.S. the sum of age specific fertility rate was 600 per thousand. Calculate total fertility rate. यदि जनगणना २०५८ वि.स. अनुसार जम्मा उमेर विशिष्ट प्रजनन् दरको योगफल ६०० प्रति हजारमा थियो भने कुल प्रजनन् दर कति हुन्छ पत्ता लगाउनुहोस् ।

Or

How does gender equality help to control rapid population growth ? Write. लैङ्गिक समानताले कसरी द्रुत जनसङ्ख्या वृद्धिलाई नियन्त्रण गर्दछ ? लेख्नुहोस् ।

14. What is regional balance development and give the importance of it.

जनसंख्याको क्षेत्रीय सन्तुलन भनेको के हो ? यसको महत्त्वहरू लेख्नुहोस् । (1+3)

15. Explain about the socio- economic aspects of your birth place. तपाईंको आफ्नो जन्मस्थानको सामाजिक तथा आर्थिक पक्षबारे वर्णन गर्नुहोस् ।

16. "Proper age at marriage plays a vital role for the attainment of quality of life." Prove it. "उपयुक्त उमेरमा गरिने विवाहले गुणस्तरीय जीवन प्राप्त गर्न सहयोग गर्दछ ।" यस भनाइलाई प्रमाणित गर्नुहोस् ।

17. a) Write short note on Yarsagumba including the given basis . scientific name, distribution and characteristic. तल दिइएका आधारहरू समाविष्ट गर्नुभई यार्सागुम्बाको छोटो टिप्पणी लेख्नुहोस् । वैज्ञानिक नाम, वितरण तथा विशेषता

b) Write short note on clouded leopard including the given aspects: scientifice name, gestation period, life span
ध्वाँसे बाघको छोटो टिप्पणी, वैज्ञानिक नाम, गर्भवस्था समय तथा जीवन आयु समावेश गर्नुभई लेख्नुहोस् ।

Or

https://www.nebstudy.com

List out any four reasons behind the hilly region rich in biodiversity compare to other regions of Nepal.
नेपालको पहाडी प्रदेश अरू प्रदेशभन्दा जैविक विविधतामा धनी हुनुका पछाडि के के कारणहरू छन् ? कुनै चारओटा कारणहरू बुँदागत रूपमा लेख्नुहोस् ।

18. Give very short introduction for the following communicable diseases that are classified according to the nature.
रोगहरूका प्रकृति अनुरूप विभाजित तल दिईएका सरुवा रोगहरूको छोटो चिनारी दिनुहोस् ।
a. Sporadic (छिटफुट सरुवा रोग) b. Endemic (स्थानीय सरुवा रोग)
c. Epidemic (महामारी) d. Pandemic (महामारी)

19. Write the measures to prevent from sexually transmitted diseases.
यौनजन्य रोगबाट बच्नका लागि अपनाउनुपर्ने उपायहरू लेख्नुहोस् ।

20. Write differences between Health Post and Primary Health Center.
स्वास्थ्य केन्द्र तथा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र बिचका भिन्नताहरू लेख्नुहोस् ।

Or

Why is gambling and playing card taken as bad habits? Write.
जुवा तास खेल्न किन नराम्रो बानी भनी लिइन्छ ? लेख्नुहोस् ।

[Group 'C' समूह (ग)] [4×7 = 28]

Give the long answer of the following questions:
(तलका प्रश्नहरूको लामो उत्तर दिनुहोस् :)

21. Which permanent family planning would be better, Vasectomy or Minilap? Present your opinion with reasons.
तपाईंको आफ्नो विचारमा कुन स्थायी परिवार नियोजन राम्रो लाग्छ, पुरुष भ्यासेक्टोमी वा महिला मिनिल्याप, कारण दिनुहोस् .

22. How does small family helps in leading quality of life. Write.
सानो परिवार सुखी परिवारले कसरी गुणस्तरीय जीवन अपनाउन सहयोग पुऱ्याउँदछ ? लेख्नुहोस् ।

23. Explain about the important of biodiversity.
जैविक विविधताको महत्त्व बारे व्याख्या गर्नुहोस् ।

24. List out the considerable points of post natal care for women.
सुत्केरी महिलाहरूलाई हेरचाह गरिँदा अपनाउनुपर्ने कुराहरू बुँदागत रूपमा लेख्नुहोस् ।

****